

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0540202 Ryds ängar*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t.ex. skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29 §§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget "Skyddad natur". Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på "kartverktyget skyddad natur". I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Maria Johansson

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0540202 Ryds ängar

Kommun: Skövde

Områdets totala areal: 170,7 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2018-11-14

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2018-12-20

Markägarförhållanden:

Ryds ängar är privat och kommunalt ägt.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-12-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

3260 - Mindre vattendrag

6210 - Kalkgräsmarker

6270 - Silikatgräsmarker

9020 - Nordlig ädellövskog

9050 - Näringsrik granskog

9070 - Trädklädd betesmark

9080 - Lövsumpskog

9160 - Näringsrik ekskog

9180 - Ädellövskog i branter

1166 - Större vattensalamander, *Triturus cristatus*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det

enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

I Natura 2000-området Ryds ängar är de prioriterade bevarandevärdena i första hand lövnaturlig typerna lövsumpskog, trädklädd betesmark, ädellövskog i branter, näringsrik ekskog och nordlig ädellövskog. Men även mindre vattendrag, silikatgräsmarker, kalkgräsmarker, näringsrik granskog, som är en del av helheten, är prioriterade.

Motivering:

Ädellövskog i diabasbranter och sluttningar med flera rödlistade arter samt artrika naturliga betesmarker.

Prioriterade åtgärder:

- Årlig hävd med bete.
- Røjning/gallring i öppna och trädklädda betesmarker.
- Friställning av grova vidkroniga träd.
- Området bör omfattas av åtagandeplan för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel eller av ett skötselavtal.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Ryds ängar är beläget strax norr om Skövde tätort och sträcker sig ca 2,5 km i nord-sydlig riktning längs Billingens östra sluttningar. Det gränsar till Natura 2000-området Rånna i norr. Drygt 300 meter västerut ligger Natura 2000-området Blängsmossen och cirka 300 meter öster ut ligger Natura 2000-området Skåningstorpskärr.

Ryds ängar kännetecknas framför allt av de stora arealerna lövdominerad skog. Många typer av lövskog förekommer med välutbildade och representativa bestånd t.ex. brantskogar av ädellövrik typ, klubbalkskogar och ask-almlundar. Brantskogarna har inte rörts på lång tid vilket medför att arter som kräver lång skoglig kontinuitet och god tillgång på död ved förekommer i hög utsträckning. Den sällsynta vegetationstypen ängsgranskog förekommer på några ställen inom området. Billingens brantskogar och sluttningsskogar övergår i öppna betesmarker eller i ett mosaikartat landskap där öppna betesmarker och trädklädda betesmarker ligger i nära anslutning till varandra. Markerna i området är till stor del näringsrika (betesmarkerna är näringsfattiga eftersom de hävdas) och starkt kalkpåverkade. Detta medför att markfloran domineras av örttyper och att många kalkgynnade lundväxter finns i området. I området finns också flera källflöden och bäckdrag. Förutom de utpekade bäckarna finns flera mindre flöden som går upp och ner i marken och som är viktiga för hydrologin i området. I sydöst, längs med Rånnavägen finns en fuktig sänka. Där samlas hela avrinningen från sluttningen ovanför och går sedan via Åsenbäcken mot öster och dels via bäcken genom stubbsjön mot norr. Natura 2000-området är mycket rikt på ovanliga arter, särskilt svamp. Inom området finns 2 jätteträd (minst 1 m i diameter i brösthöjd) noterade. Området ligger i en värdestrakt för skyddsvärda träd, men utgör ingen värdekärna. Däremot är det korta avstånd till andra värdekärnor, vilket gör området mer värdefullt.

Området ligger inom riksintresse för naturvård och friluftsliv. Flera fornlämningar finns i området. Området ligger också inom en dricksvattenförekomst, skyddade områden enligt vattenförvaltningen.

Utvecklingsmark:

Centralt i området finns ett område som på sikt kan utvecklas till nordlig ädellövskog eller näringsrik ekskog. Detta område är viktigt för att på sikt uppnå och upprätthålla gynnsamt

bevarandetillstånd för naturtyperna. I väster finns ett mindre område som på sikt kan utvecklas till västlig taiga. Västlig taiga förekommer inte i området i övrigt men finns i angränsande områden och därför kan denna utvecklingsmark också vara viktig för att upprätthålla gynnsamt bevarandetillstånd.

Vad kan påverka negativt

Se under rubriken "negativ påverkan" för respektive naturtyp.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Om en verksamhet eller åtgärd riskerar att på ett betydande sätt påverka ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken). Om en verksamhet/åtgärd påverkar ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området.

Ryds ängar är förutom Natura 2000-område en del av naturreservatet Rånna Ryd och sköts enligt gällande skötselplan. I nordöst finns även ett litet område med klibbal som är både nyckelbiotop och biotopskydd. Ca 4 % ingår inte i något annat skydd än Natura 2000.

År 2018 har delar av Natura 2000-området miljöersättning för särskilda värden enligt landsbygdsprogrammet (2016-2020) och en åtagandeplan för skötseln av området är knuten till ersättningen. Ett långsiktigt skötselavtal eller en åtagandeplan för betesmarker och slätterängar med särskild skötsel bör finnas även efter att åtagandeperioden är slut.

Skötsel:

Se under respektive naturtyp och art.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

3260 - Mindre vattendrag

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,5 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Flera mindre naturliga bäckar med akvatiska mossor, bland annat karaktärsarten näckmossa, finns i området. Uppe vid källorna är den sydligaste bäcken i viss omfattning påverkad av såväl skogsbruk som markavvattning och vid passagen av bergtäkten ersätts naturfåran delvis av en sprängstensfylld kanal med oklar bakgrund. Inom Natura 2000-området är vattendraget däremot huvudsakligen naturligt med intakta svämplan och ekologiskt funktionella kantzoner, vilket för övrigt gäller även de nordliga bäckarna. Den sydliga bäcken rinner bitvis genom en ravin med kalkstensidor, en så kallad kanjon.

Generell beskrivning av naturtypen:

Små till medelstora naturliga vattendrag eller delar av vattendrag i flacka landskap samt i skogs- och bergslandskap. Vattendragen har naturliga variationer av vattenståndet och skiftande vattendynamik, med lugna till forsande sträckor som skapar en variation av strandmiljöer och bottnar med förutsättningar för hög biologisk mångfald. Vattendragen har en vegetation med inslag av flytbladsväxter, undervattensväxter och/eller akvatiska mossor. Strömordningen är vanligtvis mindre än 4 och/eller en årsmedelvattenföring lägre än 20 m³/s. Vattendragen bör i huvuddelen av sin sträckning inte vara avsevärt påverkat av eutrofiering, försurning eller fysisk påverkan (kontinuitet, hydrologi, markanvändning i närmiljö). Utöver en naturlig vattendynamik är det viktigt med naturliga omgivningar för att upprätthålla naturtypens livsmiljöer, vattenkvalitet och en naturlig näringsomsättning. Exempel på typiska arter för naturtypen är asp, öring, stensimpa och flodpärlmussla. Exempel på karaktärsarter bland kärlväxter och mossor är sommarlånke, gräsnate, vattenmöja, näckmossa, bäckkryp-mossa och bäckradula.

Naturtypen är känslig för eutrofiering, försurning, förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fysisk påverkan (bruten kontinuitet, störd hydrologi, markanvändning i närmiljön) samt minskning av populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen mindre vattendrag (3260) ska vara cirka 0,5 hektar. Bäckarna ska ha en naturlig flödesdynamik och meandra på ett naturligt sätt genom området. Kantzonerna längs vattendragen ska bestå av ostörda våtmarker, strandskog och betesmarker utan större ingrepp. Vattenkvaliteten ska vara god, varken försurat eller övergött och halterna av miljögifter ska understiga gällande gränsvärden enligt bedömningsgrunderna för vattendirektivets miljökvalitetsnormer. Förekomsten av akvatiska mossor ska vara god och det ska även finnas inslag av flytbladsvegetation på öppnare partier. Det ska finnas gott om stenar och trädsocklar längs vattendraget och främmande arter ska varken förekomma i vattnet eller i strandzonen. Antropogena vandringshinder ska inte förekomma. Typiska arter ska förekomma.

Negativ påverkan

Uppströms området påverkas bäckarna av så väl skogsbruk som markavvattning vilket kan leda till negativa effekter i form av grumling, ökade näringshalter och minskat födounderslag i vattnet. Förbi bergtäkten består fåran delvis av en konstgjord "kanal" med sprängstensbotten och en mer ensartad miljö. Inom området finns ingen verksamhet eller åtgärd som påverkar vattendraget negativt. De flesta verksamheter/åtgärder som kan påverka naturtypen negativt

inom området är reglerade i föreskrifterna till naturreservatet Rånna Ryd.

Generellt kan nedan listade faktorer påverka naturtypen negativt:

- Reglering av vattenföringen*; småskalig utbyggnad av oreglerade vattendragssträckor. Reglering kan orsaka störd flödesdynamik, fragmentering/vandringshinder, överdämning av våtmarks- och strandområden, torrläggning av vattendragssträckor och/eller ändrade näringsförhållanden.
- Kanaliserings, fördjupning och invallning för att förhindra översvämning. Detta leder till onaturliga vattenståndsvariationer med snabba flödestoppar, större risk för uttorkning, mer ensartade bottenar och strandmiljöer samt minskar förutsättningarna för arter som är beroende av naturlig flödesdynamik.
- Utsättning av främmande arter* eller fiskstammar kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/eller orsaka genetisk kontaminering
- Fiske som är ensidigt mot vissa arter eller som är för hårt i förhållande till vattendragets naturliga produktionsförmåga kan påverka konkurrensförhållanden och den naturliga artsammansättningen.
- Skogsbruk*; avverkning av strandnära skog ger ökad instrålning/temperatur, fysisk störning, minskad tillgång på död ved respektive nedfall av organiskt material.
- Markavvattning och skyddsdikning* ger ökad avrinning och risk för erosion och näringsläckage. Båda ingreppen kan orsaka grumling och igenslamning av bottenar samt förändrad hydrologi i strandmiljön.
- Körning med skogsmaskiner eller liknande uppströms vattendraget kan orsaka markskador, vilket kan leda till grumling och igenslamning av bottenar, näringsläckage samt förändrad hydrologi i strandmiljön.
- Infrastrukturanläggningar t.ex. vägar*; byggande, underhåll och trafik kan orsaka grumling och utsläpp av miljöfarliga ämnen i diken och vattendrag. Broar och vägtrummor kan utgöra vandringshinder och vara flaskhalsar vid höga flöden (med risk för utspolning av vägbankar mm).
- Vattenuttag* under lågflödesperioder innebär risk för uttorkning, förhöjda vattentemperaturer och syrgasbrist.
- Exploatering av strandområden* är inte förenligt med att upprätthålla naturliga strandmiljöer.
- Utsläpp av föroreningar från punktkälla* t.ex. avlopp, industri, täkt eller annan verksamhet.
- Kalkning av omgivande stränder och våtmarker* förändrar de fysiska och kemiska förutsättningarna för strandmiljöernas naturligt förekommande arter.
- Försämrade vattenkvalitet orsakad av antropogena, diffusa källor
- försurning och miljögifter (inklusive metaller).

* Åtgärder som är markerade med en asterisk (*) regleras i naturreservatets föreskrifter, men utgör hot om det sker utanför området.

Bevarandeåtgärder

Utöver gällande föreskrifter i det befintliga naturreservatet bedöms ytterligare bevarandeåtgärder i området inte vara aktuella. Uppströms området behövs särskild hänsyn i skogsbruket och vid rensning av befintliga diken för att förhindra negativa effekter enligt beskrivning av negativa åtgärder ovan. Det vore önskvärt att den konstgjorda fåran vid bergtäkten återställdes inkl. svämplan och ekologiskt funktionella kantzoner. Vid kanjonen är viktigt att vara försiktig vid avverkningar så att inte mikroklimatet påverkas.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för naturtypen är år 2018 mestadels gynnsamt men delar av bäckarna torkar ut under torra somrar.

6210 - Kalkgräsmarker

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 13,3 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Kalkpåverkade öppnare betesmarker finns på flera ställen i området (Se kartan i bilaga 2). Avgränsning mellan kalkgräsmarker 6210 och silikatgräsmarker 6270 är svår i det här området och kan behöva bedömas ytterligare i fält. De två ytorna i söder ligger på gammal åkermark som betats under en längre tid och fått en hävdgynnad flora. Det norra delområdet ligger på historisk ängsmark som i senare tid har brukats som åker och här finns hävdpräglade träd med höga naturvärden som hålträd, äldre vidkroniga, döda, eller döende, hamlade eller gamla senvuxna av ask, lönn och alm. Arter som är typiska för naturtypen som rödkämpar, käringtand och vildlin förekommer och karaktärsarter som darrgräs och brudbröd förekommer enligt Länsstyrelsens uppföljning av gräsmarker i skyddade områden.

Generell beskrivning av naturtypen:

Torra till friska, hävdpräglade kalkrika gräsmarker nedanför trädgränsen ofta med ett mycket stort inslag av örter. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Hävdgynnade arter ska finnas. Ibland kan dessa marker vara viktiga orkidélokaler (6211). Välbevarad grundvattenförekomst är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden. Typiska arter för naturtypen 6210 är spåtistel, låsbräken, trollsmultron, käringtand, ängshavre, jungfrulin, mindre blåvinge, skogsvisslare, silversmygare m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av Kalkgräsmarker (6210) ska vara minst 13,3 hektar. Regelbunden hävd genom bete (ej vintertid), eller slåtter och efterbete ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. gammalt fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas och föryngra sig. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Igenväxningsvegetation, vedartad eller örtartad, ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Hävdpräglade träd och buskar ska förekomma. Typiska arter ska förekomma.

Negativ påverkan

Faktorer som skulle kunna påverka naturtypens naturvärden negativt är:

- Felaktig skötsel, utebliven och/eller otillräcklig hävd. Svagt hävd kan utgöra ett hot med igenväxning som följd.
- För tidigt betespåsläpp eller året-runt-bete kan bl.a. ge trampsador.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Överbete. Alltför intensivt betestryck påverkar naturtypen negativt.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtypen negativt.
- Spridning av kemikalier* som bekämpningsmedel* och växtnäringsämnen*, gödsel* samt

annat som ökar näringstillförseln. (T.ex. kan stödutfodring i naturtyperna* och dess betesfällor och sambete med gödslad vall påverka artsammansättningen negativt).

-Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför endast användas vid behov.

-Introduktion av främmande arter*, t.ex. insådd av vallväxter eller trädgårdsväxter.

-Upplag* och deponier*, t.ex. deponering av halmbalar.

-Ändrad markanvändning i* eller i anslutning till objektet, t.ex. upphörd hävd, uppodling av betesmark, plantering av gran.

-Markexploatering t.ex. grävning*, schaktning*, täktverksamhet* och anläggande av väg* eller uppförande av byggnad* och andra ingrepp som kan skada markvegetationen. Grävning för att underlätta fröspridning eller gynna tex vildbin, är inte ett hot.

-Åtgärder som förändrar hydrologin som t.ex. körskador*, dikning* och dämning*.

-Nedfall av kväve, försurande ämnen eller andra luftföroreningar kan ge negativa förändringar i vegetationens artsammansättning samt utarma den känsliga epifytfloran av lavar och svampar.

-Fragmentering, som leder till minskad kontakt mellan områden, brist på genflöde mellan populationer samt kanteffekter i små objekt.

* Åtgärder som är markerade med en asterix (*) regleras i naturreservatets föreskrifter.

Bevarandeåtgärder

Skötsel enligt naturreservatets skötselplan. Årlig bete eller slåtter. Rövning vid behov.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2018 ogynnsamt på grund av att betesmarkerna ligger på gammal åkermark. Med fortsatt bete kommer bevarandetillståndet bli gynnsamt på sikt.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 1,9 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen finns söder om Smedsgården och består av en betad kulle med lövträd och buskar. Avgränsning mellan kalkgräsmarker 6210 och silikatgräsmarker 6270 är svår i det här området och kan behöva bedömas ytterligare i fält. Typiska arter för 6270 som gullviva, darrgräs, ängsskallra och liten blålocka förekommer enligt Länsstyrelsens uppföljning av gräsmarker i skyddade områden.

Generell beskrivning av naturtypen:

Artrika, hävdpräglade gräsmarker nedanför trädgränsen på torra till friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Silikatgräsmarker är den vanligaste betesmarkstypen i Sverige och har vanligen en örtrik markvegetation. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat. Välbevarad grundvattenförekomst är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden. Typiska arter är blåsuga, slättergubbe, darrgräs, jungfrulin, slät dyngbagge (m.fl. dyngbaggsarter), ängspärlemorfjäril, smultronvisslare, slättergräsfjäril m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av Silikatgräsmarker (6270) ska vara minst 1,9 hektar. Regelbunden hävd ska påverka området, genom årligt bete (ej vintertid), eller genom slätter och efterbete. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas och föryngra sig. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Typiska arter ska förekomma.

Negativ påverkan

Se under rubriken "negativ påverkan" för 6210, kalkgräsmarker.

Bevarandeåtgärder

Skötsel enligt naturreservatets skötselplan. Årlig bete. Røjning vid behov.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet år 2018 är troligen gynnsamt.

9020 - Nordlig ädellövskog

Areal: 50 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 15,2 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen 9020, nordlig ädellövskog finns sprid i området och är en av de vanligaste naturtyperna i området. Se kartan i bilaga 2. Delar av skogen är ganska ung. Många av skogarna är betade. Historiskt har delar av skogen haft en mer aktiv hävd, vilket gör att det finns inslag av spärrgreniga lövträd. I trädsiktet finns alm, ask, lönn, fågelbär, ek, trivialöv och i busksiktet finns bland annat hassel. I sydost finns också ett fuktstråk med al, men som är för litet för att skiljas ut som lövsumpskog 9080. Typiska arter som blåsippan, skogsbingel, storrams, trolldruva, myskmadra, lungört, underviol, trubbfjädermossa och baronmossar förekommer enligt länsstyrelsens basinventering av området.

Generell beskrivning av naturtypen:

Naturtypen förekommer på mark som är torr-fuktig och relativt näringsrik. Trädsiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och ädellövträd utgör normalt minst 50% av grundytan, men lövdominerad naturskog med ned till 30% ädellöv kan föras till naturtypen. Viktiga komponenter i trädsiktet är ek, alm, ask, lind och lönn. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Välbevarad grundvattenförekomst är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden. Typiska arter för naturtypen är skogsbingel, lunglav, fällmossa, trubbfjädermossa, almlav, gulvit blekspik, lunglav m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Nordlig ädellövskog (9020) ska vara minst 15,2 ha. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Bete ska påverka skogens struktur i delar av området. Småskaliga naturliga processer, t.ex. åldrande, avdöende, omkullfallna träd och luckbildning ska påverka skogens dynamik och struktur. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Ädellövträd ska präglade naturtypen. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: alm, ask, lönn, ek och fågelbär. Markens näringsstatus och hydrologi ska vara naturlig. Marken ska inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Skogen ska ha ingen eller endast lite negativ mänsklig påverkan. Trädsiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas följande strukturer/substrat: gamla träd; levande träd med döda träddeklar; liggande död ved och högstubbar, stående döda eller döende träd. Gran ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För landet och naturtypen främmande eller invasiva arter ska inte finnas i området. Typiska arter ska förekomma allmänt-rikligt.

Negativ påverkan

Faktorer som skulle kunna påverka naturtypens naturvärden negativt är:

- Markavvattnande åtgärder* och dämning* i området eller i anslutning till området kan påverka områdets hydrologi och hydrokemi på ett negativt sätt.
- Avverkning eller annan skogsbruksåtgärd annat än i naturvårdssyfte, i området*.
- Körning med tunga fordon*, liksom markberedning* m.m som ger markskador eller förändrad hydrologi.

- Anläggning av vägar* och byggnader* och andra åtgärder i området eller i närliggande områden som kan förändra hydrologin och/eller hydrokemin, ge markskador i området eller innebära näringsläckage till området.
 - Avverkningar i närliggande lövskogsbestånd med höga naturvärden.
 - Faktorer som påverkar de ur naturvårdssynpunkt värdefulla träden negativt. Detta kan vara skador eller slitage på stam och rötter från t.ex. betesdjurens gnag, kraftig beskuggning, körning med tunga maskiner i området runt träden eller svampangrepp som dödar trädet snabbt. Vid hästbete kan ädellövträden behöva inhägnas för att skyddas mot gnag och trampskador.
 - Almsjuka och asksskottsjuka.
 - Ökat inslag av gran eller främmande trädslag som t.ex. sykomorlönn.
 - Inplantering av främmande arter* kan påverka artsammansättningen negativt.
 - Nedfall av kväve, försurande ämnen eller andra luftföroreningar kan ge negativa förändringar i vegetationens artsammansättning samt utarma den känsliga epifytfloran av lavar och svampar.
 - Fragmentering, som leder till minskad kontakt mellan områden, brist på genflöde mellan populationer samt kanteffekter i små objekt.
- * Åtgärder som är markerade med en asterix (*) regleras i naturreservatets föreskrifter, men utgör hot om det sker utanför området.

Bevarandeåtgärder

Området kan betas tillsammans med de öppnare områdena. Rójning av granföryngring bör genomföras vid behov och naturvårdande åtgärder för att gynna gamla spärrgreniga träd.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är blandat men mestadels ogynnsamt på grund av för låg ålder, för lite död ved och för lite skiktning av skogen. Bevarandetillståndet kommer att bli gynnsamt på sikt.

9050 - Näringsrik granskog

Areal: 5 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 1,7 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen återfinns i områdets sydvästra del och utgörs av näringsrik granskog som än så länge är tämligen likåldrig. Åsenbäcken rinner genom området. I fältskiktet finns enligt Länsstyrelsens basinventering av området karaktärsarten springkorn och de typiska arterna skogsbingel, blåsippa och majbräken.

Generell beskrivning av naturtypen:

Naturtypen förekommer ofta på basisk berggrund och i södra Sverige ofta på mullrik brunjord. Naturtypen är näringsrik och torr-blöt och översilning kan förekomma. Naturtypen ligger ofta i sänkor, på dalbottnar eller i sluttningar med finsediment och/eller rörligt markvatten men kan även förekomma på flack mark. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100 %, och gran utgör minst 50 % av grundytan. Utöver gran kan samtliga inhemska trädslag förekomma. Skogen ska vara, eller i en relativ nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Välbevarad grundvattenförekomst är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden. Typiska arter för naturtypen är trolldruva, majbräken, strävlost, brudborste, guckusko, tibast, knärot, blåsippa, ormbär, svarta vinbär, underviol, mörk husmossa, skogshakmossa, kranshakmossa, trådticka, rosenticka, gul taggsvamp, ullticka, rynkskinn, porslinsspindling, grangräticka m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Näringsrik granskog (9050) ska vara minst 1,7 ha. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga naturliga processer t ex åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning ska prägla skogen i området. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Krontäckningen ska kunna variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas gamla granar och föryngringar av gran som efterträdare. För naturtypen främmande eller invasiva arter ska inte finnas i området. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd; levande träd med döda träddeklar, liggande död ved och högstubbar; stående döda eller döende träd. Typiska arter ska förekomma.

Negativ påverkan

Faktorer som skulle kunna påverka naturtypens naturvärden negativt är:

- Markavvattnande åtgärder* och dämning* i området eller i anslutning till området kan påverka områdets hydrologi och hydrokemi på ett negativt sätt.
- Avverkning eller annan skogsbruksåtgärd annat än i naturvårdssyfte, i området*.
- Körning med tunga fordon*, liksom markberedning* m.m som ger markskador eller förändrad hydrologi.

- Anläggning av vägar* och byggnader* och andra åtgärder i området eller i närliggande områden som kan förändra hydrologin och/eller hydrokemin, ge markskador i området eller innebära näringsläckage till området.
 - Inplantering av främmande arter* kan påverka artsammansättningen negativt.
 - Nedfall av kväve, försurande ämnen eller andra luftföroreningar kan ge negativa förändringar i vegetationens artsammansättning samt utarma den känsliga epifytfloran av lavar och svampar.
 - Fragmentering, som leder till minskad kontakt mellan områden, brist på genflöde mellan populationer samt kanteffekter i små objekt.
- * Åtgärder som är markerade med en asterix (*) regleras i naturreservatets föreskrifter.

Bevarandeåtgärder

Enligt skötselplanen ska området utvecklas fritt men får betas. Naturvårdgallringar för att skapa luckor och död ved kan dock övervägas på sikt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2018 ogynnsamt på grund av att beståndet är likåldrigt och inte är tillräckligt skiktat. Mer död ved behövs också. Bevarandetillståndet kommer att bli gynnsamt på sikt.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 4 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 27,9 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Trädklädd betesmark 9070 är den vanligaste naturtypen i området och utgörs av betade ädellövskogar med ek, ask, lind och alm med inslag av trivialöv och fågelbär. Både tätare och öppnare partier förekommer. Spärrgreniga och hamlade träd förekommer. Spår av äldre brukning av markerna finns. Enligt Artportalen finns de typiska fjärilsarterna slättergräsfjäril och violettekantad guldring (rödlistad NT) i området och enligt skötselplanen finns de typiska lavarerna brunskafad blekspik (rödlistad VU), ädellav (rödlistad EN) och almlav (rödlistad VU). Enligt Länsstyrelsens uppföljning av gräsmarker i skyddade områden så finns de typiska kärllväxterna gökört, rödkämpar och gullviva i området.

Generell beskrivning av naturtypen:

Naturtypen förekommer på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik fastmark. Träd- och buskskiktets krontäckningsgrad är 30-100 % och utgörs av inhemska trädslag. Naturtypen inkluderar betade trädklädda hagmarker och betad skog. Naturtypen har lång hävdkontinuitet och lång trädkontinuitet och inslag av gamla träd. Bete förekommer normalt i naturtypen. Området ska hysa en från naturvårdssynpunkt värdefull artstock knuten till betespåverkan i fältskiktet och/eller till solbelysta hagmarksträd. Värden knutna till beteshävd finns. Artsammansättningen varierar beroende på geografisk belägenhet och markens produktionsförmåga. I hagmarkerna dominerar lövträd, ofta ek och björk men även lind, ask och i vissa fall tall förekommer. I den betade skogen dominerar oftast barrträd och björk, i södra Sverige även ek/bok. Trädklädda betesmarker med grova solbelysta lövträd är särskilt värdefulla eftersom träden i regel är artrika för fler organismgrupper. Välbevarad grundvattenförekomst är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden. Typiska arter för naturtypen är blåsuga, ormrot, lundstarr, stagg, klockpyrola, ekspik, sotlav, läderlappslav, skogsvisslare, slättergräsfjäril, brunfläckig pärlemorfjäril m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, näringstillförsel, bruten kontinuitet i trädskiktet. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Trädklädd betesmark (9070) ska vara minst 27,9 ha. Årligt bete ska påverka naturtypens dynamik och struktur. Ädellövträd ska präglade betesmarken. Krontäckningen ska kunna variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Solexponerade, varma miljöer och strukturer ska utgöra ett påtagligt inslag i området. Det ska finnas gamla ädellövträd och föryngring av nya ädellövträd som efterträdare. Det ska finnas ett buskskikt med olika växtarter men framförallt med hassel. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För naturtypen främmande eller invasiva arter ska inte finnas i området. Följande strukturer/substrat ska finnas: spärrgreniga träd, hamlade träd, gamla träd, träd med grov bark med skador, håligheter och mulm, träd med hackspettsbohål; levande träd med döda träddeklar, liggande död ved och högstubbar; stående döda eller döende träd. Typiska arter ska förekomma.

Negativ påverkan

Faktorer som skulle kunna påverka naturtypens naturvärden negativt är:

- Felaktig skötsel, utebliven och/eller otillräcklig hävd. Svagt hävd kan utgöra ett hot med igenväxning som följd.
- För tidigt betespåsläpp eller året-runt-bete kan bl.a. ge trampsador.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Överbete. Alltför intensivt betetryck påverkar naturtypen negativt.
- Avverkning eller annan skogsbruksåtgärd annat än i naturvårdssyfte, i området*.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtypen negativt.
- Glapp i kontinuiteten av hagmarksträd, vilket innebär att ersättningsträd saknas när den äldre trädgenerationen dör.
- Avverkningar i närliggande lövskogsbestånd med höga naturvärden.
- Faktorer som påverkar de ur naturvårdssynpunkt värdefulla träden negativt. Detta kan vara skador eller slitage på stam och rötter från t.ex. betesdjurens gnag, kraftig beskuggning, körning med tunga maskiner i området runt träden eller svampangrepp som dödar träden snabbt. Vid hästbete kan ädellövträden behöva inhägnas för att skyddas mot gnag och trampsador.
- Almsjuka och asksskottsjuka.
- Spridning av kemikalier* som bekämpningsmedel* och växtnäringsämnen*, gödsel* samt annat som ökar näringstillförseln. (T.ex. kan stödutfodring i naturtyperna* och dess betesfällor och sambete med gödslad vall påverka artsammansättningen negativt).
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför endast användas vid behov.
- Ökat inslag av gran eller främmande trädslag som t.ex. sykomorlönn.
- Introduktion av främmande arter*, t.ex. insådd av vallväxter eller trädgårdsväxter.
- Upplag* och deponier*, t.ex. deponering av halmbalar.
- Ändrad markanvändning i* eller i anslutning till objektet, t.ex. upphörd hävd, uppodling av betesmark, plantering av gran.
- Markexploatering t.ex. grävning*, schaktning*, täktverksamhet* och anläggande av väg* eller uppförande av byggnad* och andra ingrepp som kan skada markvegetationen. Grävning för att underlätta fröspridning eller gynna tex vildbin, är inte ett hot.
- Åtgärder som förändrar hydrologin som t.ex. körskador*, dikning* och dämning*.
- Nedfall av kväve, försurande ämnen eller andra luftföroreningar kan ge negativa förändringar i vegetationens artsammansättning samt utarma den känsliga epifytfloran av lavar och svampar.
- Fragmentering, som leder till minskad kontakt mellan områden, brist på genflöde mellan populationer samt kanteffekter i små objekt.

* Åtgärder som är markerade med en asterix (*) regleras i naturreservatets föreskrifter.

Bevarandeåtgärder

Skötsel:

- området bör hävdas genom bete samt eventuell slätter i de mest öppna delarna.
- nyhamling av träd som sedan återhamlas vart sjunde år bör genomföras.
- avverkning, gallring och slyröjning bör genomföras vid behov.
- röjning av yngre träd runt och i odlingsrösen och andra fornlämningar bör genomföras vid behov.
- brynmiljöer i gränsszon mellan trädklädd och öppen mark bör bevaras och utvecklas.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för naturtypen är år 2018 blandad men delvis ogynnsam på grund av igenväxning.

9080 - Lövsumpskog

Areal: 13 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 2,3 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen finns i östra delen av området. Enligt Länsstyrelsens basinventering av området utgörs den av örtrik lövsumpskog i sluttning och ner till en bäck. Beståndet är olikåldrigt. Och domineras av al med inslag av ask, björk och gran. Det finns både gamla och nästan grova granar. De utgör inget hot. Det finns senvuxna träd. Sockelbildning förekommer och det finns rikligt med död ved i form av tex lågor och torrakor. Det finns inga avvattande diken och förutom bäcken så finns flera källflöden enligt skötselplanen. De typiska arterna bäckbräsma och skärmstarr förekommer.

Generell beskrivning av naturtypen:

Naturtypen beskrivs generellt som fuktig till blöt lövskog med en täckningsgrad på 50-100 %, varav lövträd som ask och triviallöv utgör minst 50 % av grundytan. Videarter kan förekomma både i träd- och buskskiktet. Gran är vanligt inslag i naturtypen. Naturtypen förekommer på frisk-fuktig mark påverkad av högt grundvattnen. Översvämningar är vanligt. Sumpskog förekommer både på mineraljord och på torvmarker. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Träden står ofta på socklar. Skogen kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Vanligtvis formas skogen av naturliga störningar, men ibland, i brist på naturliga störningar, krävs aktiva insatser för att upprätthålla naturtypens strukturer och funktioner. Skogen kan under perioder befinna sig i yngre successionsstadier. Välbevarad grundvattenförekomst är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden. Typiska arter för naturtypen är missne, bäckbräsma, klotstarr, skärmstarr, springkorn, piskbaronmossa, mörk husmossa, dunmossa, stjärtnes, mindre hackspett, entita m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Lövsumpskog (9080) ska vara minst 2,3 ha. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga naturliga processer t.ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning ska prägla skogen i området. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Näringsstatusen ska vara naturlig och hydrologin ostörd. Skogens hydrologi ska inte påverkas av markavvattning. Varken avvattande eller tillrinnande diken som har en negativ påverkan på sumpskogen ska finnas. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: klibbal och ask. Gran, buskar och sly/ungräd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För naturtypen främmande eller invasiva trädarter ska inte finnas området. Följande strukturer/substrat ska finnas: träd med sockelbildning, gamla träd; senvuxna träd, levande träd med döda trädeldar; liggande död ved och högstubbar; stående döda eller döende träd. Bäckens är en viktig struktur som ska bevaras intakt se bevarandemål för 3260 även källflödena är viktiga. Typiska arter ska förekomma.

Negativ påverkan

Faktorer som skulle kunna påverka naturtypens naturvärden negativt är:

- Markavvattnande åtgärder* och dämning* i området eller i anslutning till området kan påverka områdets hydrologi och hydrokemi på ett negativt sätt.
 - Avverkning eller annan skogsbruksåtgärd annat än i naturvårdssyfte, i området*.
 - Körning med tunga fordon*, liksom markberedning* m.m som ger markskador eller förändrad hydrologi.
 - Anläggning av vägar* och byggnader* och andra åtgärder i området eller i närliggande områden som kan förändra hydrologin och/eller hydrokemin, ge markskador i området eller innebära näringsläckage till området.
 - Främmande trädslag som t.ex. sykomorlönn.
 - Inplantering av främmande arter* kan påverka artsammansättningen negativt.
 - Nedfall av kväve, försurande ämnen eller andra luftföroreningar kan ge negativa förändringar i vegetationens artsammansättning samt utarma den känsliga epifytfloran av lavar och svampar.
 - Fragmentering, som leder till minskad kontakt mellan områden, brist på genflöde mellan populationer samt kanteffekter i små objekt.
- * Åtgärder som är markerade med en asterix (*) regleras i naturreservatets föreskrifter.

Bevarandeåtgärder

Enligt skötselplanen så ska granföryngring röjas vid behov.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2018 ogynnsamt men kommer bli gynnsamt i takt med att skogen åldras ytterligare.

9160 - Näringsrik ekskog

Areal: 10 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 9,3 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen finns i områdets östra del. Enligt Länsstyrelsens basinventering av området dominerar ek med inslag av ask, lönn, fågelbär, björk och hassel i det södra delområdet. Även de norra domineras av ek med inslag av gran, björk, asp och tall. I områdena finns ädellövträd med grova döda delar, torrakor och grov död ved. En del spärrgreniga ekar med mera visar på att hävd har förekommit för många år sedan. De typiska arterna myskmadra, skogsbingel, lungört och underviol förekommer.

Generell beskrivning av naturtypen:

Naturtypen förekommer på torr-fuktig jord, ofta mullrik brunjord. Den underliggande jordarten kan antingen bestå av lera, silt eller grövre, silikatrika jordarter. Naturtypen ligger ofta i sänkor, dalbottnar eller nära vattendrag och i dess miljöer kan gleyhorisonter förekomma i jordmånsprofilen. Krontäckningen är normalt 50 – 100% och ek/avenbok (tillsammans eller var för sig) utgör minst 50% av grundytan. Inslag av andra lövträd, ofta alm, ask, lind, lönn och hassel kan förekomma. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier.

Områden med stor artrikedom med avseende på rödlistade arter knutna till naturtypen kan klassas till näringsrik ek- eller ek-avenbokskog även om ett naturskogstillstånd inte hunnit uppkomma efter ett kontinuitetsbrott. Välbevarad grundvattenförekomst är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden. Typiska arter för naturtypen är murgröna, trolldruva, gulsippa, vätteros, fällmossa, guldlockmossa, platt fjädermossa, trädporella, gryinig filtlav, havstulanlav, rutskinn, rostticka m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Näringsrik ekskog (9160) ska vara minst 9,3 ha. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur. Hydrologin och näringsstatusen ska vara naturlig och ostörd. Ädellövträd ska prägla skogen. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: ek, ask och lönn. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas ett buskskikt med framförallt hassel. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd; levande träd med döda träddeklar, liggande död ved och högstubbar; stående döda eller döende träd. Gran, buskar och sly/ungräd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För naturtypen främmande eller invasiva trädarter ska inte finnas i området. Typiska arter ska förekomma.

Negativ påverkan

Se under rubriken "negativ påverkan" för 9020, nordlig ädellövskog.

Bevarandeåtgärder

Ekskogarna i de norra delområdena kan, i enlighet med skötselplanen, betas extensivt. Frihuggning kring grova ekar, om de hyser ljuskrävande arter, samt nyskapande av ljusbrunnar kan komma att behövas. Viss borthuggning av gran och röjning av granföryngring bör genomföras vid behov i samtliga delytor.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för naturtypen är år 2018 ogynnsamt. Skogen behöver åldras ytterligare. Föryngringen av nyckelarterna är dålig.

9180 - Ädellövskog i branter

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 7,9 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen finns i rasbranten i väster. Längs med rasbranten finns bergbranter med stup och rasbranter av diabas. Områdena är mycket blockrika även om partier med enbart brunjord förekommer också. Branten är bevuxen med ädellövdominerad lövskog. En del lövträd bär spår av tidigare hamling. Enligt Länsstyrelsens basinventering av området utgörs trädskiktet av ask, alm, lönn, ek, björk och gran. Sockelbildning förekommer. Det finns måttligt med död ved t.ex i form av ädellövträd med grova döda delar. Hålträd med mulm finns också. De typiska arterna skogsbingel, lungört, lunglav, platt fjädermossa och porellor förekommer.

Generell beskrivning:

Naturtypen omfattar blandskog med lind, ask, alm och lönn på sluttande marker, exempelvis skredmarker eller i raviner. Skogstypen förekommer på kalkrika, men ibland även silikatrika jordar. Den omfattar både kalla och fuktiga miljöer med skuggtoleranta arter och torra, varma miljöer som domineras av lind. Buskskiktet är ofta väl utvecklat och fåltskiktet är ofta av örttyp. Artrik flora och fauna finns både i skuggiga och solexponerade lägen och naturtypen är ofta rik på epifyter (trädlevande mossor och lavar). Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer som exempelvis varierad ålder på träden, förekomst av död ved och gamla träd och att det finns kontinuitet av de aktuella, förekommande trädslagen. Välbevarad grundvattenförekomst är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden. Typiska arter för naturtypen är trolldruva, smånunneört, skogsbingel, skogssvingel, baronmossor, guldlockmossa, platt fjädermossa, grov fjädermossa, piskbaronmossa, grov baronmossa, fällmossa, klippfrullaria, lunglav, garnlav, stiftgelélav, läderlappslav m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Ädellövskog (9180) i branter ska vara minst 7,9 ha. Skogen ska i huvudsak formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd, luckbildning, och skred ska påverka dynamik och struktur. Hydrologin och näringsstatusen ska vara ostörd och naturlig. Ädellövträd ska prägla skogen. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: alm, lönn, ask och ek. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd med grov bark med skador, håligheter och mulm, träd med hackspettsbohål, levande träd med döda träddeklar, liggande död ved och högstubbar, stående döda eller döende träd. Gran ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För naturtypen främmande eller invasiva trädarter ska inte finnas i området. Typiska arter ska förekomma.

Negativ påverkan

Se under rubriken "negativ påverkan" för 9020, nordlig ädellövskog.

Bevarandeåtgärder

Enligt skötselplanen kan Ryds grottor hållas fritt från träd- och buskvegetation. Naturvårdande

åtgärder som röjning av unggran vid behov.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för naturtypen är år 2018 gynnsamt.

1166 - Större vattensalamander, *Triturus cristatus*

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Enligt fynd i Artportalen år 2017 och 2018 förekommer större vattensalamander i de mellersta delarna av området. Lämpliga landmiljöer med hävd lövträd och död ved finns i området. Förmodligen leker den i vattensamlingen väster om vägen.

Större vattensalamander leker på våren i små till medelstora vattensamlingar. Den långa larvutvecklingen gör att vattnet måste vara permanent. Det är ovanligt att vattnen är mindre än 10 m i diameter och grundare än 0,5 m. Lekvattnen bör vara fiskfria eftersom larverna är utsatta för en kraftig predation från fisk. Även kräftor och simänder som betar i vattenvegetationen kan missgynna arten. Lekvattnen bör helst ha en viss vegetation samt bör vara solbelysta så att de blir isfria tidigt på våren och håller en hög temperatur långt in på hösten. Flertalet av de svenska lekvattnen har hög mångfald av ryggradslösa djur och ofta även av vattenväxter. Vattenkvalitén är viktig, pH bör inte vara under 5,0 och vattnet bör inte ha höga koncentrationer av kväve.

Med undantag för lek- och larvperioden lever den större vattensalamandern på land. Djuren håller till under murkna trädstammar och stubbar, i smågnagargångar, under mossbeklädda stenar och i blockterräng, vanligen i fuktig huvudsakligen lövdominerad skog, men påträffas sällsynt även på öppen mark som t.ex. i fuktiga hagar med högvuxet gräs eller på vägar under vandring. En majoritet av individerna i en population tycks vandra endast mellan 10-100 m från det småvatten de reproducerar sig i, detta under förutsättning att lämpliga landmiljöer finns inom detta avstånd. Isolerade förekomster av större vattensalamander riskerar att dö ut helt, till exempel på grund av igenväxning, om avståndet till andra lämpliga lek- och landmiljöer är stort.

Känslighet

De viktigaste förutsättningarna för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för den större vattensalamandern är att befintliga vattensamlingar i området finns kvar och att de inte inplanteras med fisk eller utsätts för kraftiga rensningar. Det är också viktigt att en god vattenkvalité bibehålls. Kravet på landmiljöer gör arten särskilt känslig för störningar, exempelvis avverkning av gammal lövdominerad skog. Kravet på god vattenkvalitet gör arten känslig för försurning, ökad näringstillförsel via vattendragen samt förändrad hydrologi. Välbevarad grundvattenförekomst är en viktig förutsättning för att arten ska fortleva i området.

Bevarandemål

Större vattensalamander ska finnas i livskraftiga populationer. Områdets lekvatten behöver vara solbelysta, fiskfria, och ha ett gynnsamt pH och omges av hävdad betesmark men med närhet till bestånd med äldre lövskog och död ved. Lekvattnet ska hålla god kvalitet med opåverkad hydrologi. Det ska inte förekomma någon gödsling i anslutande mark, och finns död ved i närheten ska den lämnas kvar.

Negativ påverkan

Faktorer som skulle kunna påverka arten negativt kan höra samman med aktiviteter eller händelser både i och utanför artens bägge livsmiljöer (på land och i vatten). Generellt kan sägas att fragmentering av artens livsmiljöer inte är bra då den har en begränsad spridningsförmåga.

Följande är exempel på sådant som kan påverka större vattensalamander negativt:

- Igenväxning av lekvattnen i området.
- Habitatförstöring genom ändrad hydrologi. Många leklokaler försvinner genom igenläggning av dammar, dikning och dränering. Habitatförstöring anses utgöra den främsta orsaken till artens observerade minskning.
- Om arten har kontinuerlig tillgång till lämpliga lekvatten med lämpliga landmiljöer runt, räcker det troligen för att den ska överleva på sikt på en plats. Fragmentering av populationer med större vattensalamander till små isolerade grupper anses dock vara en bidragande orsak till minskande förekomster av arten. Brist på lämpliga livsmiljöer och fragmentering utgör ett hot då arten har en begränsad spridningsförmåga. I England har föreslagits dammtätheter om minst 0,7 dammar/km². Goda förutsättningar för långsiktig överlevnad anses dock nås först vid dammtätheter av ca 4 dammar/km².
- Försurning, eftersom arten ofta försvinner när pH understiger 5,0 i lekvattnet.
- Höga nitrithalter eller låg alkalinitet medför att lekdammarna blir obrukbara för arten.
- Övergödning kan bidra till perioder av syrebrist i lekdammen vilket har en negativ inverkan för överlevnaden av ägg och larver.
- Inplantering av fisk eller kräftor medför starkt försämrade nyrekrytering. Även tamänder (som får med sig äggen när de betar) kan utgöra ett hot.
- Barrskogsplantering eller igenväxning runt annars lämpliga lekvatten medför bl.a. beskuggning som fördröjer eller omintetgör överlevnadsmöjligheterna för larverna.
- Brist på lämpliga strukturer i landmiljön så som bland annat död ved, lövträd, stenmurar/hällar och andra skrymslen, bristande hävd och igenväxning med barrträd.

Bevarandeåtgärder

Inventering av artens lekvatten i Ryds ängar behövs. Lekvattnen bör ligga solbelysta.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2018 okänt.

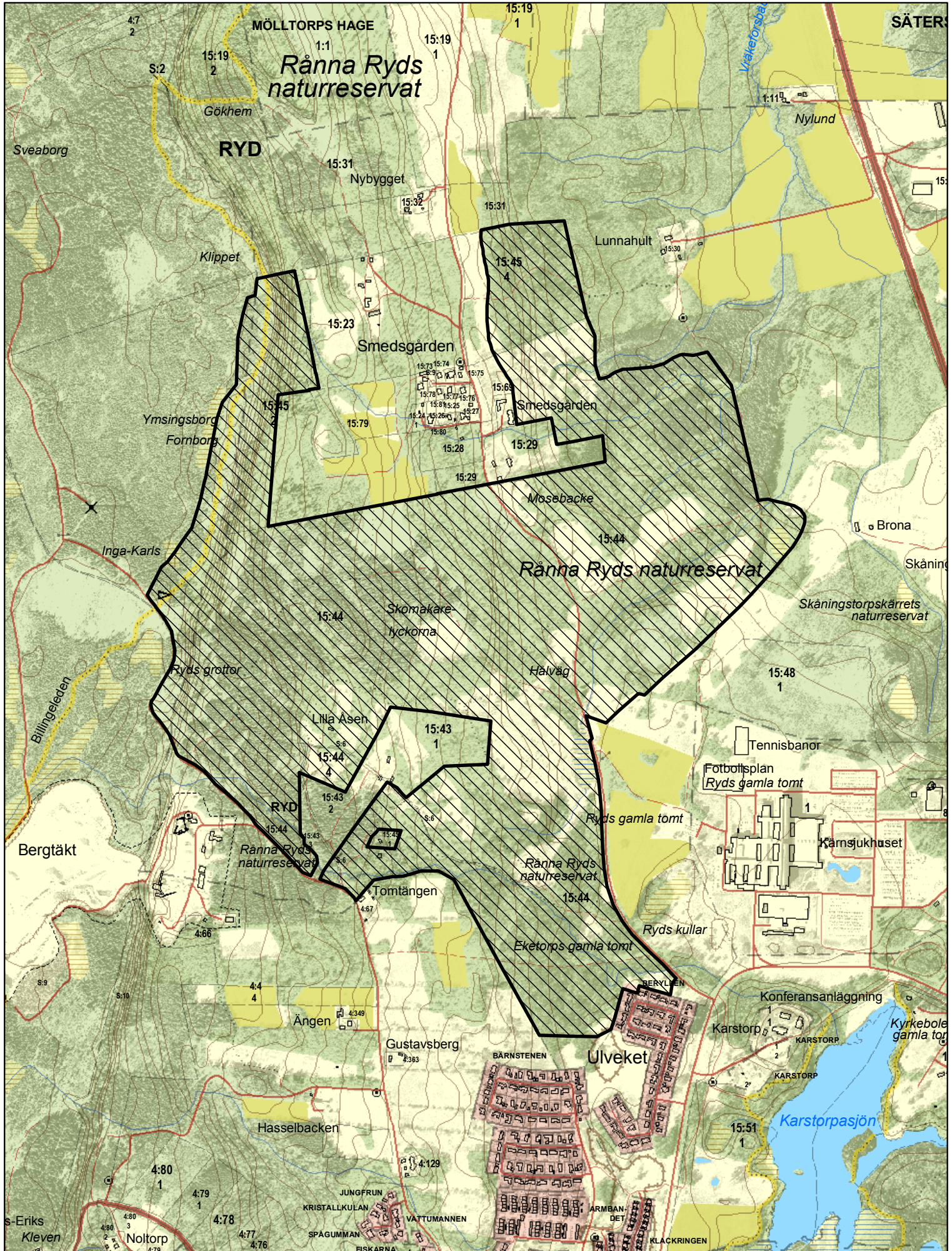
Dokumentation

- ArtDatabanken. 2015: Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2018-07.
- Länsstyrelsen i Skaraborgs län. Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser.
- Länsstyrelsen i Skaraborgs län. Värdefulla odlingslandskap i Skaraborgs län.
- Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Basinventering. Arbetsmaterial.
- Länsstyrelsen i Västra Götalands län. 2003: Skötselplan för naturreservatet Rånna- Ryd. Beslut 2003-09-18.
- Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Uppföljning av gräsmarker i skyddade områden. Arbetsmaterial.
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Skövde kommun. 1991. Lövskogar i Skövde kommun.
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Skövde kommun. 1992. Ängs- och hagmarker i Skövde kommun.
- Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Natura-2000/. Uttag 2018-07.
- Skövde kommun. 1998. Naturvårdsplan för Skövde kommun, Västra Götalands län.
- Skogsvårdsstyrelsen 1995. Beslut om biotopskydd 196/95.
- SLU. Trädportalen. www.tradportalen.se

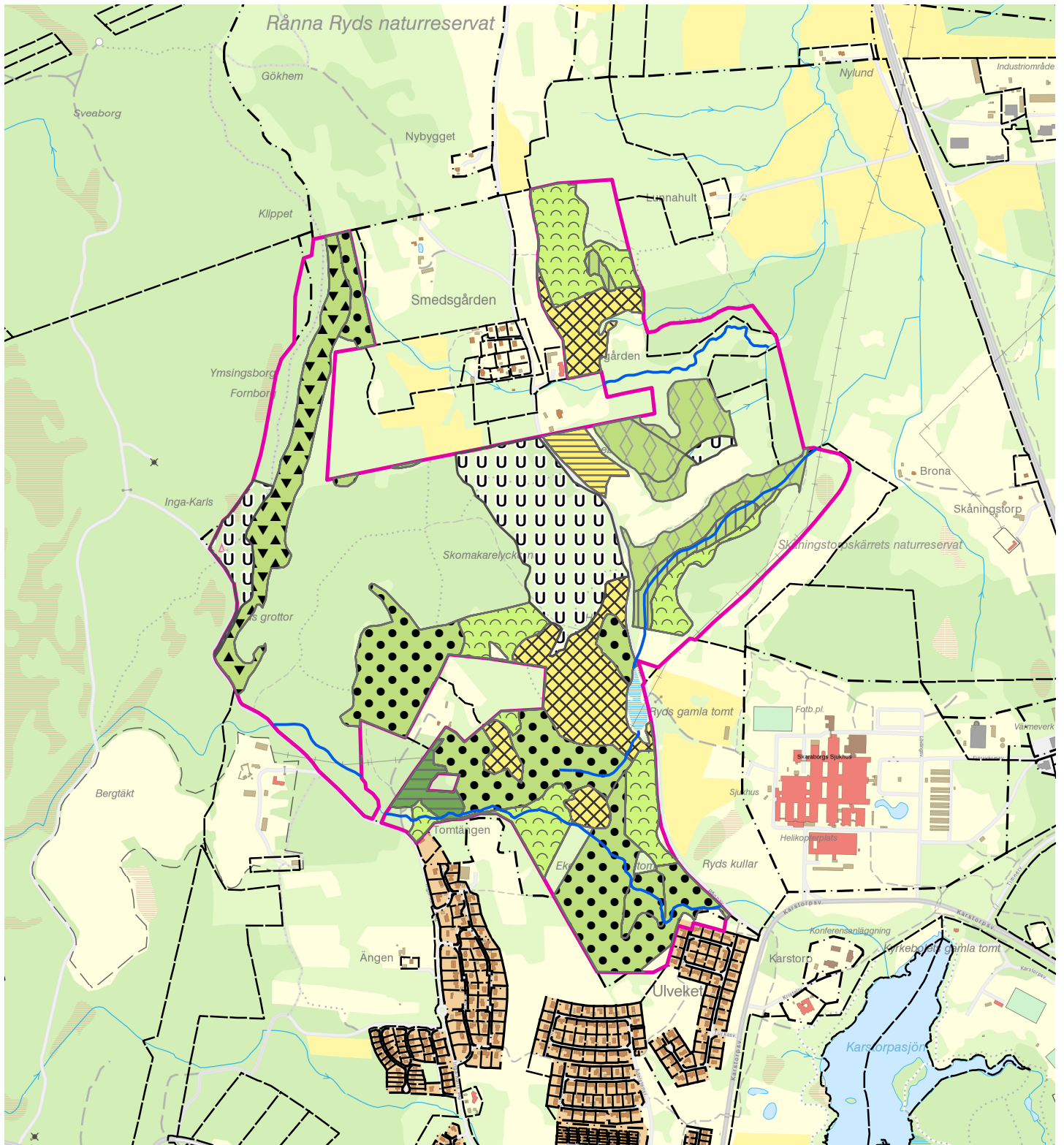
Bilagor

Bilaga 1 Karta med områdets avgränsning.

Bilaga 2 Naturtypskarta.

0 125 250 500 Meters

Natura 2000-naturtypskarta, Ryds ängar SE0540202 Skövde kommun

Skala (i A4): 1:15 000

Centralt i området finns ett område som kan utvecklas till nordlig ädellövskog eller näringsrik ekskog. Detta område är viktigt för att på sikt uppnå och upprätthålla gynnsamt bevarandetilstånd för naturtyperna.

I väster finns ett mindre område som på sikt kan utvecklas till västlig taiga. Västlig taiga förekommer inte i området i övrigt men finns i angränsande områden och därför kan denna utvecklingsmark också vara viktig för att upprätthålla gynnsamt bevarandetilstånd.

- yttergrans
- Utvecklingsmark, icke Natura-naturtyp
- 6210 - Kalkgräsmarker
- 6270 - Silikatgräsmarker
- 9020 - Nordlig ädellövskog
- 9050 - Näringsrik granskog
- 9070 - Trädklädd betesmark
- 9080 - Lövsumpskog
- 9160 - Näringsrik ekskog
- 9180 - Ädellövskog i branter
- 126 Mindre vattendrag <3 m (3260)